

MAGYAR KÜRIR.

N^r. 36.

Indult Bétsből, Pénteken, Nóvember' 1-sőnapján, 1831.

Lengyel Ország.

Varsóból Oct. 16-kán: A' Varsói tanács tisztjei, az igazgatáshoz tartozó külömbféle Tisztek és az Universitas-beli Professor a' f. h. 13-kán tették le újonnan esküvéseket a' Tsászár és Király hűségére. Ugyan azt tselekedték a' lengyel seregből, mintegy 2600 kisebb nagyobb rangú Tisztek is. Gen. Czewski egész Tiszti Karjával, és Módlinnak hajdani Commandansa Gróf Ledochowski a' lengyel seregnél szolgált 160 Tisztekkel a' f. h. 13-kán jöttek Varsóba a' nevezett várból. — Azt mondják, hogy Gen. Uminski a' balticum tengerhez tsak ugyan el vergődött, és vagy Frantzia Országba vagy Angliába megyen.

Varsóból Oct. 16-kán. Varsói Herceg és Fő hadivezér Paskievitséppen ma tartott egy pompás katonai-Isteni tiszteletet, és Sereg mustrálást Szczenliwice és Vola között, azon a' helyen, a' hol a' Varsó ostromlásakor a' legkeményebb ütközet volt. Azt mondják, hogy ez, az Orosz Seregnak a' nevezett helyen véghez vitt tettei és az ott elesett Vitézek emlékezetére rendelt innep volt. — General Wittnek jelentödvén, hogy a' Revolutio idején szolgálásban lévő egészségre ügyelő Tisztek az Utszákon valami olyan jellel külömböztetik meg magokat másoktól, mint a' millyet a' Tisztek

viselnek; a' Generalis azon jeleknek le-tételét megparantsolja, azért mert a' Tsászárnak kiadott rendelései között arról semmi emlékezet nintsen. Ugyan ezen nemű Tisztekre nézve, ha külföldiek és a' Revolutio alatt a' lengyel seregnél szolgáltak, az rendeltetik: hogy útilevelek általvevése végett jelentsék magokat tulajdon nemzetek' Consuljainál. — Varsóban Cholera ugyan nints, de hideglelésben egy hét óta igen sokan szenvednek. Ciechanowból (a' Plocki Vajdaságban) írják, hogy a' Cholera, melly azon a' vidéken már egészen megszűnt; ismét kiütött, 's mind itt mind a' szomszéd helységekben nagyon dühösködik.

Frantzia Ország.

A' Követek Kamarájának Oct. 15-kén tartott Ülésében Legat Ur azt kívánta, hogy az Ország gyűléseken a' Gyarmatoknak is legyenek Képviseleik. Montalivet Ur pedig a' Püspökök és Érsekek candidálását ajánlotta. Melly ajánlásnak Dupin Ur, a' Vallás Intere-szejéből, mellynek t. i. a' Politikával nem kell öszveelegyedni, ellene mondott.

A' Pairek Kamarájának Oct. 14-ki Ülésében az ügy nevezett 100 napok *)

*) Ez alatt értjük, azon 100 napokat (cent-jours) mellyek 1815-dik esztendő Martius

alatt osztogatott rangokat illető törvényajánlás vitatódott. Hertzeg Broglie az Uralkodások törvényes volta mutogatása közben, némelly metaphysicai Theoriáknál fogva azt állította, hogy a' mostani Igazgatóságok tökéletesen törvényes, a' Napoleoné pedig átalán fogva törvénytelen volt. Ha — úgymond — a' 100 napok alatt osztogatott rangokat elismernek, azt mondanák a' Logicusok, hogy Frantzia Ország Thronusának törvényes Birtokosa nem más, mint II-dik Napoleon. Mellyre nézve a' törvényajánlást vissza vetve, írjon fel a' Kamara a' Királyhoz, hogy az, a' szóban forgó Tisztekkal bánjon úgy, a' mint neki tetszik. Így gondolkozik Marschall Soult is. —

Az Oct. 15-ki Ülésben Simeon Ur azt állítja: hogy a' XVIII Lajos Thronusa törvényesebb volt mint a' Napoleoné. Egyébaránt, hogy a' 100 napok alatt osztogatott rangok megállhattak volna e' vagy nem, azt a' háború kimenetele döntötte volna el. Az előttünk lévő Törvény ajánlás tehát szükségtelen és a' constitutióval ellenkezik. De cazes Ur azt tartja, hogy az most nem kérdés, ha törvényesen elismert volt e' a' 100 napi Uralkodás, vagy nem? elég hozzá, hogy az törvényes (legal) volt. Broglie Ur annak Legalitását nem tagadja, tehát rangokat is osztogathatott. — A' törvény ajánlás a' Király Praerogativáinak ellenek nem lévén, az, a' beszélő értelmé szerint elfogadtathatik. — Marsall Jourdan haszontalanság-

nak tartja, a' fennforgó kérdés fejtegetése közben a' Napoleon gyalázását, valamint annak vitatását is, ha valjon az azután következő Igazgatóságok törvényesek voltak e' vagy nem? Ő részéről abban a' vélekedésben van, hogy Napoleonnak, az említett 100 napok alatt volt jussa rangokat osztogatni. A' törvényajánlás 45 voksal, 40 ellen tsak ugyan elfogadódott. — V e n d e e b e n a' nyughatatlankodók egy tsapatban többé nem 20—30-an, hanem 100-ként járnak fel's alá. Vannesben egy néhány 100 zenebonás ember ezen kiáltások közt ment egy régi kaszárnyára: „Éljen X-dik Károly! Le Lajos Fileppel!

N a g y B r i t a n n i a .

Az Alsó ház Üléseiben leginkább a' nép mostani magaviseletéről van szó. Hardinge Ur mind a' Törvénnyel, mind a' Constitutióval ellenkezőnek találja, hogy mikor a' nép kéreessel akar a' Király elébe járulni, annak palotájára úgy megy, mintha azt ostromolni akarná. Ha, úgymond, a' kérésnek ezt a' módját meg engedjük, ebből nagy rendtelenségek fognak származni. Hardinge és Russell Urak, azt sem tudják a' személy és gondolkozásbeli szabadsággal megegyeztetni, hogy a' nép, a' Reformibill ellen lévő Lordok Személyét, (mint a' többek közt L o n d o n d e r r y t), annak Vagyonát, 's lakóhelyét, (mint a' Hertzeg W e l l i n g t o n é t, a' kinek pedig az, hajdani érdemeiért sokkal tartozik) olly vakmerően támadja meg. Egyéberánt R u s s e l l Ur reményli, hogy a' két Ház, az Ujítást illető kérdésben nem sokára egyet fog érteni.

Midőn a' Felső Háznak Oct. 6-diki Ülésében, az vitatódtnék, hogy felolvassassék e' a' Bill másodszor vagy ne? Gróf P a l m o u t h a' többek között így be-

---

20-dik napja, — mikor Napoleon másodszor hágott a' Thronusra, — és a' nevezett esztendő Junius 28-dik napja, mikor az Uralkodás ismét a' XVIII Lajos kezébe ment — közt estek. Az ezen időre eső rendelések közül a' Király egyet sem fogadott el.

szélt: „Ha valaki országunkat Republicává akarja változtatni, kérem ne litkolja el szándékát. Vagy ha valakinek azon rendetlenségek, mellyek Polgárialkotmányunk legfőbb vonásait teszik, nem tetszenek; mondja ki azt szabadon és bátran az egész világ előtt! Hiszen Amerikában is Republicai az igazgatás formája, még pedig szinte egy idősebb a' nemes Gróf (Grey) political életével. Igen is, a' mi Monarchiánk, ha annak származását az 1688-diki Revolutióra tesszük, majd 3 annyi idejű. No tessék ezen két dolgok között választani, de azon vakmerő állítás nélkül, hogy az előttünk lévő Billel a' Király, a' Lordok és a' közönségek megállhatnak. A' Választás közben arról se felejtkezzenek el az Urak, hogy az Amerikai Constitutionnak is meg van a' maga rendetlensége, mert lehetetlen valami fontos rendszabást ajánlani, a' nélkül, hogy arra a' Congressusnak 2/3 része reá ne voksoljon; az elfogadásra mindazáltal öszveséggel a' Szövetseges Státusok voksainak 3/4 szükséges. Ezen tiszta Democratiában tehát láthatunk példát azon Principiumra, mellyre mi szert akarunk tenni. Az Amerikaiak ugyan feljebb bethűlik a' Republicát azon Monarchiánál, melly alatt el voltak nyomva; de mégis helyes dolognak tartják, magokat valami nagy és hirtelen való változástól minden esetben mególtalmazni, — 's abban igen okosan tselekesznek. — Ekkor a' Lord állításának megmutatása felolvas egy tizikkelyt azon Ejszak-Amériakai kérő levélből, mellyben a' szerző magát az Anglus Parlament reformatiója ellen nyilatkoztatja ki; a' jussoktól elesett Mező városokat, a' Polgárialkotmány árulásainak tartja, (vagy olyanoknak, mellyek által a' Constitutio el van árúlva, el van veszve, le van rontva),

és azt állítja, hogy az ilyen Principium szerént vége a' Felső Háznak is. Egyébaránt, haszinte itt vagy amott pártján van is a' nép a' Reform-billnek, annak oka azon ígéret, mellynél fogva abban a' hiszemben van, hogy a' Bill következtében a' kenyér oltsóbb lesz, a' szántóföldek a' 10-ed alól fel fognak szabadíttatni; mind a' mellett sem vólt szembetűnő a' Grófságok Követjei voksának a' bill pártján lévő száma. Beszédét a' Lord azon intéssel rekeszti be, hogy a' Bill másodszeri felolvasására leendő voksolással a' Constitutio leromlását nem kellene siettetni. — Lord Roseberry azt tartja, hogy a' Bill vissza vetéséből a' népezt fogja kihúzni, hogy a' Felső Ház ötlet (népet) fel sem veszi, és hogy ő attól magára nézve semmi jót nem várhat, a' melly vélekedésnek, mind a' Háza, mind az Országra nézve veszedelmes következtései lehetnek. — — Gróf Carnarvon a' következendő két okból ellenzi a' Reform bill másodszeri felolvasását, 1-szer hogy az által hirtelen való és nagy változás, olyan változás következének nevezetesen az Országra, melly azt Democratiává változtatná. Ezt, — úgy mond, — felette szükség a' Lordoknak gondolóra venni, annyival inkább, mivel a' felsőbb esztendőekben sok szomorú példait szemlelhettek Európában az e'féle Igazgatószekeken való változtatásoknak. A' Frantzia Republikákból nevezetesen egész tuzeteket láthattak, ott vóltak az alpesen innen, és túllévő egy szóval mindenféle republikák, — mind ezek pedig a' mai jó kedvnek szüleményei, 's a' hólnapi búsulásnak pedig áldozatai valának. 2-szer és kiváltképpen azért, mivel még eddig egyetlen egy okot sem hallott, melly annak (Billnek) az Országra háruló practicai hasznát így akarnák megmutatni. Különös do-

log, — úgymond a' Gróf — (Carnarvon) hogy a' Ministerium tulajdon planumának practica erejéről a' Háznak semmi felvilágosítást nem ad, még is az Oppositiótól ezt kívánja, hogy az, ha az övék nem tetszik, terjeszsen elő másikat. Az is igen visszatetsző dolog, midőn a' Ministerek azt akarják, hogy a' Ház' minden tagjának zsebjében egy egy új Constitutió legyen. Úgy gondolom, hogy nem fogok az Uraknak terhére lenni, ha ezen kívánság képtelen vóltának megmutatására egy hasonlatosságot hozok elő. Tegyük fel, hogy az velem által ellenben ülő nemes barátom magának új szakátsot fogadván, annak érdemei megítélése végett néhány barátait ebédre hívta volna. Ha ezen barátok, ebéd után vélekedések felől megkérdezettvén, azt mondanák: „minthogy az Ur tőlünk, vélekedésünknek nyílt szívvel való kijelentését kívánja, tehát mi azt valljuk, hogy egy kis lépényt kivévén, az Ur asztalán lévő ételek között egyetlen egyből sem ehettünk,“ nem állana el szemek szájok az Uraknak, ha az én nemes barátom így viszonzna „egy étel sem tetszett az Uraknak, no menjenek hát az én konyhámba, és főzzenek nekem más ételt? (nevetés) Ugyan bizony nem ezt a' feleletet adnák e' az Urak: „ha tsak ugyan kötelességünké teszi ezt az Ur, kerjük, ne sajnálja nekünk konyháját egészen által adni, 's engedje meg, hogy mi tulajdon fazekainkban főzhessünk és tulajdon nyársainkon süthessük, és ha ételeinket az Urnak nem inye szerént készítettük, tsak akkor van az Urnak jussa, és nem elébb, ügyetlenségünk-ről és elmésségünk hijánosságáról panaszkodni, (nagy tetszés az Oppositión, és nevetés a' ministerek padján). Azt mondá egy nemes Lord a' másik oldalról Uraságtoknak, hogy a' rendszabás

talán nagyon is hosszú egyszeri megvitatásra. Az igen könnyen meg lehet; de azon tsudálkozom, hogy az is eszébe nem jutott a' nemes Lordnak, hogy talán nagyon is hosszú egy billnek. Igaz, hogy az tutzetenként adja a' materiát és hogy annak sok Clausulái fontosabbak mint némelly Bill. Azért is méltán lehet ellene vetni, hogy az egészen új Constitutiót formál, pedig Constitutiót tsinálni bill által, éppen nem módi. — Lord Plunkett azt kérdi: Hiszik e' Uraságtok, hogy az Alsó Ház, az Urak ítélettételétől indíttatva megfogja változtatni a' magáját? Ha ez meg lesz, az Urak pedig a' Billt visszavetik, olly szorosán öszve fogják az Urak a' Parlament kétházainak kerekeit akasztatni, hogy a' máchinának tovább egy pillantatig is lehetetlen lesz mozogni. Úgy gondolom, hogy kevesen vagynak az Urak között abban az értelemben, a' mit egy nemes Lord kijelentetett; „hogy t. i. ő a' nélkül, hogy a' következőre nézne, behúnyt szemmel akarja a' Billt vissza vetni,“ és tekintenek annak visszavetéséből az egész Országra háruló következtetésekre. — Azt is kérdi továbbá a' Lord, hogy midőn a' Bill az Uraknak, a' Constitutiótól vett jussait mind épségben hagyta, mi keresetek van azon Uraságtoknak? Ha az Alsó ház, vagy a' Thronusnak, vagy az Uraságtok hazának valami jussát megtámadná, igen is, ebben az esetben köteleztetnék az Urak magokat annak minden módon ellene szegezni. De valyon illendő dolog e' az, hogy ez a' Ház, tsak azon juss megálapításáért akaszt öszve az Alsóházzal, hogy a' nép képviselése egy részére felvígyázhasson. — „Ugy bánj másokkal, mint akarod, hogy mások veled bánjanak“ egyszerű és felséges mondás. Ha a' Felsőház a' maga tulajdon dolgaiban

való változtatás szükséges voltát által látván, az Alsó-házhoz e' végre valami Parlamenti-actákat küldene, mit gondolnak Uraságtok? úgy e', ha ezen Actákat az Alsó ház vissza vetné, vagy pedig ezt egészen más formába öltöztetné, azt mondanák, hogy az, az Urakkal illetlenül bánt. Eppen az az eset az, mellyről most Uraságtok tanácsot tartanak.

Londonból érkezett legújabb tudósítások szerint a' Parlament 20 Octoberben szakasztatott félben, 's Ülései a' f. esztendő Nov. 22-kén fognak ismét elkezdődni.

B e l g a O r s z á g.

A' belga *Moniteur* (melly Béts-be rendkívül való alkalmatossággal érkezett) Oct. 21-kén jelenti: hogy a' külső Minister *Meulenaere* Ur a' belga Követek Kamarájával Oct. 20-dikán közölte azon Oct. 15-kén költ törvényes írásokat, mellyek a' Londoni Conferentziának, a' Hollandia és Belgium közt lévő egyenetlenségek' elhatározva megállapított eligazítását foglalják magokba. Az a' Tractatus, mellyet a' Conferentzia ezen dologban készített 24 tikkelyekből áll. Ezeket a' Conferentia, Belgiumnak Londonban lévő, meghatalmazott Követéhez *Weyer* Urhoz két mellékírással küldötte el, mellyek között az az Egyikben *Weyer* Urat az említett tikkelyek alá írására, a' következő jegyzésekkel hívja meg. 1-ször hogy ezek azok a' tikkelyek, melyek úgy nézöhetnek, mint a' Belga Igazgatószék és az Öt Hatalmasságok közt annak rendszerént kötött tökéletes erejű és értékű egyezések. 2-or, hogy ezeknek végrehajtása az öt hatalmasságok általma alatt fog lenni. 3-or Ezeknek, mind a' két résztől el fogadódván, rendelte-

tések az: hogy a' Belgium és Hollandia közt lévő azon közvetlen Tractatus közzé szorúl szóra beiktattassanak, melly a' békességre és barátságra nézve a' két Országok és azoknak Fejedelmei között fenn állandó forma szerént való ígereteket (*Stipulatio*) fog magába foglalni. 4-szer Hogy ezt a' Londoni Conferentzia felvígyázása alatt aláírt Tractatust az öt hatalmasságok törvényesen fogják oltalmazni. 5-or Hogy a' kérdésben lévő tikkelyek egy Egészet fognak formálni, és azokat külön szakasz-tani nem lehet. 6-szor az öt hatalmasságoknak közül akarátul megállapított vég-ső és visszahúzhatatlan határozások, hogy a' mondott Tikkelyeknek az ellenkező felektől lejendő tellyes és tökéletes elfogadását, abban az esetben, ha azok vissza vettetnének, azoknál magok fogják kieszközleni. — A' más-ikban pedig, azt nyilatkoztatja ki a' Conferentia, hogy mivel ő a' jelen lévő tikkelyeknek Hollandiával, — még abban az esetben is, ha az először azt visszavetné — való elfogadtatásának kieszközlését magára válalta; és mivel megvan a' felől győzöttetve, hogy ezek az illendőség alapjára épült tikkelyek Belgiumnak mind azon hasznait, mellyeket az törvényesen kívánhat, magokban foglalják; erősen elhatározta magában, hogy magát a' háborúságok megújításának minden töle kitelhető módon elle-ne fogja szegezni, úgy mint a' melly éppen tzelnelkül való; a' két Országra nézve nagy szerentsétlenségek forrása 's a' melly Európát, a' mit az öt hatalmasságoknak elhárítani első kötelességek, könnyen közönséges háborúba keverhetné. Minthogy pedig a' Conferentiát ezen áthatatos elhatározásra leginkább a' Belgium jövődöbeli sorsa 's jelen lévő nem igen jó állapotja indította, annyival nagyobb jussok van az öt hatalmasságok-

goknak arra, hogy minden hatalmokban lévő módot elővegyenek annak végbevételére, hogy Belgium a' nevezett tizikkelyekben ha talán várakozáson kívül azt nem akarná is, megegyezzen.

O r o s z O r s z á g.

A' Pétervári Ujság jelenti: Podoliában az Uschitzai nemesek Hadnagya, egy Stempowski nevű Földes Ur, egy néhány katonákat fegyverkeztetett fel, 's velekegyütt elindult olly tzéllal, hogy az Országban ismét rendellenséget szerezzen. Ezért az említett Stempowskít a' haditanáts halálra ítélte, — melly ítélettételt a' Császár így változtata el, hogy a' bűnös nemességétől 's jószágaitól megfosztatván, a' várakban való dolgozásra büntettesek.

B é t s.

Béts belső és külső városaiban Oct. 27-kén déltől fogva cholérában:

Oct. 28-kán délig megbetegedtek 54 en, kigyógy. 21-en, meghalt. 24-en.

Oct. 29-kén délig megbet. 46-an, kigyógy. 35 en, meghal. 38 an.

Oct. 30-kán delig megbet. 56-an, kigyógy. 17-en, meghalt. 24-en.

E' szerint Sept. 14 ke olta eddig, megbetegedtek 3190 en, kigyógyultak 1406, meghaltak 1527-en, es betegek még 357 en.

M a g y a r O r s z á g.

Budán kiadatott hivatalos tudósítások szerint Jun. 13-kától Oct. 25-kéig 86 Törvényhatóságokba terjedt ki a' gyanus cholera pusztítása, ide számolván Trentsin Sz. R. városát is, melyet most későbbben lepett meg. A' cho-

lerában szenvedett Helyek száma eddig 3511, 's ezekben 593252 személyre ragadott el az epeveszely, kik közül 181,152-ten kigyógyultak; 171,571 en meghaltak, és 40,429 en még orvoslás alatt voltak. Az olta egészen megszűnt a' nyavalya, ezen tudósítások szerint, 1222 Helyeken; újonan kiütött pedig 160 Helyen. — A' Sz. Kir. városok közül, mellyekben az epeveszely megszűnt, az Oct. 25-diki tudósításban ezek említetnek: Szeged (megszűnt. Aug. 26). Kassa (Sept. 8). Bártfa (Sept. 15.). Eperies (Sept. 15). Ujvidék (Sept. 18). Debreczen (Sept. 15). Győr (Sept. 21). Mór (Sept. 21). Esztergom (Sept. 22). Buda (Sept. 24). Kis Szeben (Sept. 24). Lötse (Sept. 24). Bazing (Sept. 28). Sz. György (Sept. 28). Romárom (Sept. 30). Eszék (Sept. 30). Pest (Oct. 6). Temesvár (Oct. 6-kán.“

Posonban több napok olta sokkal alább hagyott az epeveszely dühösségében és pusztításában, úgy hogy

Oct. 23-kán már tsak 8-an betegedtek meg, 5-ten kigyógyultak, és tsak 2-ten haltak meg.

Oct. 24-kén megbetegültek 3-an, kigyógyultak 6 tan, meghalt 1.

Oct. 25-kén senki sem betegült meg; meggyógyult a' régiebbek közül 3, és senki sem halt meg.

Általában Posonban Sept. 9-ke olta Oct. 26 káig, a' megbetegültek száma 1052 re ment; a' kigyógyultaké 847-re; a' megholtaké 182 re, és orvoslás alatt 25 an maradtak.

Sopronban is mutogatta magát egynehány hét olta valamelly hánytatóvérhas nyavalya. Jól lehet ez a' betegség nem annyira veszedelmes és jelenségei gyengébb erejűek, úgy hogy minden itteni Orvosok állítása szerint a'

napkeleti choleraéhoz nem is hasonlíthatók: mindazáltal a' Ns Sz. K. Város Felsősege minden szükséges rendelkezést megtett, hogy a' nyavalya elnyomattassék 's tovább ne terjedjen. A' minthogy Oct. 14 kéig 143 megbetegültek közül csak 45-ten haltak meg, 61-gyen meggyógyultak, és 57-ten még orvoslás alatt voltak.

Károlyfejevről Octóber 14-dik napján. 1831.

Midőn a' nagyobb Magyar Hazában a' szükség és szorongatás idejében mívelt nagylelkű Tetteknek hosszú lajstromát az Ujság-levelekből majd minden posta nap' vígasztalódva olvasnók; el nem halgathatjuk annak közhirré tételeét, a' mit ezen testvér Hazában Nagy Méltóságú Tusnádi Kováts Miklós Úr Erdélyi Püspökünk Ő Excellenciája szokott Kegyessége 's Nagylelkűsege szerént azon jobbágyaival tselekedett, kiket a' Hazánkba is béütött, de hálá az Egeknek! magát szelídebbnek mutatta mirígyes nyavalya a' mezei takarodásnak éppen legszorgatóbb időpontjában meglátogatott vala. Tudniillik Kolosvárra Ő Excellenciájához a' Kegyelmes Fő-Pásztorhoz hatván annak híre, hogy Nemes Alsó-Fejér Vármegyében eső némelly faluiban a' ragadós betegség pusztítani kezdett, 's emberei az elzárás, és eleség fogyta miatt szükségét szenvednek, onnan Uradalmi Tisztségéhez olly Atyai Rendelést hoztatott, hogy a' szükölködőknek kenyér és hús elegendő mennyiségben ingyen szolgáltatassék, az oda rendelt Chirurhusoknak és felvígyázóknak napi pénzek, 's az orvosi szereknek ára az Ő Excellenciája tulajdon pénz tárából kifizetessék, melly kegyes Rendelés teljesítettvén, a' többi vígyázatok mellett főképp ennek tulajdonithatni azt,

hogy a' járvány epemirígy az ápolgatott helységekből Isten' jóvoltából már tökéletesen meg is szűnt, 's a' szorongatattak' keblei Atyáskodó Kegyelmes Uroknak hálájára szabadon emelkednek. — De e' mellett Ő Excellenciájának Kegyelmes Püspökünknek lelkes szeretete a' melly mértékben alattvalóinak testi segedelmezésekre munkás vala, éppen olly Fő-Pásztori Gondossággal áradt ki az egész Megyének lelki szükségeire nézve: Még meszsze valátólünk a' fenyegető veszély midőn Kegyelmes Püspökünk azt rendelé, hogy minden egyházi szolgálat' végével Őt Mi Atyánkot, 's annyi Angyali Idvezletet imádkoznánk a' közelgető gonosznak eltávoztatásáért; minekutánna pedig az epemirígy felénk közelebb hatott volna, Fő-Pásztori Buzgóságát kettőzteté, délutáni ájtatosságra felszöllítván minden híveit, hogy az Oltári Szentség előtt leborulva kérének a' Jépus' Neve által az Isteni segedelmet, 's a' veszélytől való szabadulást. Melly buzgó Keresztényi fohászokodásainkhoz járulván a' Kormányzéki bölts Rendszabások pontos tellyesítése; már csak nem megszűnve és elenyészve látjuk azon uralkodó és pusztító döngnyavalyát; mellynek eltávoztatására lelki erősség, Istenben való tsüggedhetetlen bizodalom, és mértékletes élet rendszer legfogatosabbak szoktak lenni. —

K. Fejevről Oct. 14-kén 1831.

Ma tartá Nagy Méltóságú Tusnádi Kováts Miklós Püspökünk Ő Excellenciája Hertzeg Rudnai Sándor, Érsek, Primás, és Cardínális Ő Eminenciájáért a' halottas Isteni-szolgálatot azon Székes Templomban, mellynek mint Püspöke, valóban elfelejthetetlen Nagy Püspöke Ő Eminenciája, az elhunyt nagy-Férjfi Hazánkat díszesítette, Szent Religionkat magosra emelte. Tsendes

szomorúsággal ájtatoskodott ezen Isteni-szolgalaton a' Regyelmes Fő Pásztor mellett a' Tekéntetes Károlyfejérvári Káptalan 's a' többi jelenlévő Papság, 's elmélkedni látszott azon nagy veszteségen, melly boldogult Ő Eminentziájának halálával az Erdélyi nagy Megyét érte, 's valójában ha méltán szomorkodik Magyar Ország Rudnainak halálán, van Erdélynek is a' mit ezen szomorú esetben szívére vegyen. Három esztendeig folytatott Erdélyi Püspöksége Ő Eminentziájának olly Tettekkel jellekedik, mellyek annak emlékezetét köztünk elfelejthetlenséggel béllyegezik. Ő Eminentziája volt az, ki ezen Nagy-Fejedelemség minden széleire kiterjedt Megyét három esztendő alatt fáradhatatlan buzgósággal mint Fő-Pásztor eljárta, 's Püspöki Szent Hívatalának még ma is érezhető nyomdokit itt hagyta. Ő volt az, ki ezen Fő-Pásztori munkásságának sikerét bölts Rendszabásaival, bőkezű adakozásával, Apostoli Buzgóságával 's nagyobb Méltóságában Pártfogásával maradandóvá tette. Ő volt az, ki a' Katholikus Clerus díszt e' Hazában ritka fényre emelte, 's ki a' Papi nevendékek' számát szaporítván azok' tartását a' szűk esztendőkben nevezetes Summákkal segítette. Néki köszönjük a' Szerzetesek' neveltetésére felállított Intézetet, melly ma is szépen virágzik, 's mellynek gyümöltseit a' tudományokkal és erköltsökkal egyaránt díszeskedő Szent Ferentz Fijaiban örömmel látjuk. Néki hálálja a' Károly Fejérvári Káptalan díszes és tiszteletestímerét, a' Felséges Austriai Tsászár és Magyar Országi Király Regyelmességéből ajándékozott Keresztet. 'S hát mi-

kor a' drágaság', és éhség idejében szűkölködtek alattvalói, ki adott azoknak élelmet és segedelmet, hanem az elhunyt Erdélyi Püspök, a' nagy emlékezetű Rudnay Ő Eminentziája? Őtet siratják Hazánkban a' sok szegények, kiknek Attyok vólt, 's kiken önn maga megszűkítettével is segített. Igazán mondatott Ő Eminentziájáról az Ujság levelekben, hogy kész lett volna, mint Szent Márton Püspök a' mezítelen szegényt köpönyegének felével bétakarni; mert vólt Ő itt Erdélyben olyan állapotban, midőn házi Cassájában egynéhány forintnál több nem lévén a' kérelmes szegénynek ezeket is általadta, házi Papjának azt mondván: „Ád az Isten, a' holnapról nints miért gondoskodnunk.“ Mint Magyar Ország Primássa sem tudott Ő Eminentziája szeretett Erdélyéről elfelelkezni, sőt ezt különösen pártolta és védette mint szemefényét (ut pupillam oculi) onnan is le árasztotta az itten lévő szűkölködkre Jótévő ajándékait, onnan is küldettek ide havi-pénzek és segedelem Summák. De ki vólna képes Ő Eminentziájának nagy Tetteit elősorolni? tsak az, ki az utánna bánkodók szíveiben láthatná az Elhunytnek kitörölhetetlen szavakkal bévésett emlékeit. — Áldás az Ő poraira!! A' mi itt a' Székes Templomban ma a' boldogult Kárdinális Primás nyugodalmáért Ő Excellentziája Regyelmes Püspökünk által végbe vitétt, Fő Pásztori Rendelésnél fogva meg fog történni Erdélynek minden Katholika Szent Egyházaiban: Az örök Nyugodalom, 's az elenyészhetetlen Fényesség kérettetni Rudnainak Nagy Lelkére!!

Szerkesztető és Kiadó Márton J ó's e f, Professor. (Landstrasse Nro 315.)

Nyomtató: Nemes Haykul Antal. (Obere Bäcker-Strasse Nro 755.)